

**การจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพะโคะ ตำบลชุมพล
อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา**
**Buddhist Tourist Management of Wat Pakho Chumpon
Sub-district, Sathingphra District, Songkhla Province**

พระปลัดกิจจา กิตติญาโน

Phrapalad Kicca Kittiyano

พระครูวิรัตธรรมโชติ, กัณตภณ หนูทองแก้ว

Phrakruwiratdhammachot, Kantabhon Nutongkeaw

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakornsridhammaraj Campus

E-mail: phraladkicca@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพะโคะ ตำบลชุมพล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา 2) เพื่อเปรียบเทียบการจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธวัดพะโคะ ตำบลชุมพล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ของนักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพะโคะ ตำบลชุมพล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในวัดพะโคะ ตำบลชุมพล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา จำนวน 379 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.906 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบ t-test การทดสอบ F-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way analysis of variance) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญที่น้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)

ผลการวิจัยพบว่า

1) นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพะโคะ ตำบลชุมพล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$) เมื่อพิจารณา

เป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้ทางพระพุทธศาสนา ด้านสถานที่ ด้านแรงจูงใจ และด้านการให้บริการ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2) ผลการเปรียบเทียบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพะโคะ ตำบลชุมพล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ของนักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพะโคะ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีอายุ และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพะโคะ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพะโคะ ตำบลชุมพล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ดังนี้ ปัญหา พบว่า ด้านการให้บริการ มีความถี่สูงสุด ข้อที่ว่า ภาชนะรองรับขยะตามจุดต่าง ๆ มีน้อยเกินไป

แนวทางแก้ไขพบว่า ด้านการให้บริการ มีความถี่สูงสุด ข้อที่ว่า ควรมีการเพิ่มหรือการจัดเก็บขยะตามจุดต่าง ๆ ให้มากขึ้น

คำสำคัญ: การจัดการ, การท่องเที่ยวเชิงพุทธ

Abstract

The objectives of this research were as follows 1) To study Buddhist Tourist Management of Wat Pakho Chumpon Sub-District, Sathing Phra District, Songkhla Province. 2) To compare on Buddhist Tourist Management of Wat Pakho Chumpon Sub-District, Sathing Phra District, Songkhla Province in terms of sexes, ages, degrees of education, and occupations as differently and 3) To study the suggestions on problem and resolution in buddhist tourist management of Wat Pakho Chumpon sub-District, Sathing Phra district, Songkhla Province. This is the quantitative research. The samples were people who live in Deluang sub-district administrative organization, Satingphra district, Songkhla province for 379 persons, the instrument for data collection was questionnaire both closed and open ended questions at the reliability of 0.906, data analysis by package computer program, the statistics were applied as follows; frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test, F-test and to test the difference mean in each pair by LSD method.

The findings were as follows:

1) The Buddhist Tourist Management of Wat Pakho Chumpon Sub-District, Sathing Phra District, Songkhla Province by overview was at more level ($\bar{X}=4.10$) for all aspects when considered in each aspect found that the aspect of Buddhist perceiving, location, incentive and service providing were at more level all aspects.

2) The comparative result on buddhist tourist management of Wat Pakho Chumpon sub-district, Sathing Phra district, Songkhla province in terms of sexes, ages, degrees of education, and occupations as differently found that sexes and degrees of education there were not different and in terms of ages and occupations found that there were different as statistically significance at .001.

3) The suggestions on buddhist tourist management of Wat Pakho Chumpon sub-district, Sathing Phra district, Songkhla province. The problem found that the aspect of service providing was the highest i.e. the garbage boxes were too less. The resolution found that the aspect of service providing was the highest i.e. there should have more garbage boxes.

Keywords: Management, Buddhist Tourist

1. บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศและประชาชนทุกระดับชั้น แหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามมีชื่อเสียง ย่อมเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวแล้วในแต่ละปีก็จะเป็นที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชมหาความเพลิดเพลินและความรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ณ สถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ เป็นจำนวนมากทำให้เกิดการใช้จ่ายขึ้นในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยว ทั้งการเดินทาง ขนส่ง ที่พัก อาหาร ของที่ระลึก การนำเที่ยว กิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สร้างงานให้ประชาชน และเพิ่มรายได้ให้ประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วทุกภูมิภาค ตามนโยบายของรัฐบาล โดยส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนไทย โดยเน้นการประสานงานระหว่างเครือข่ายภาครัฐกับภาคเอกชน กระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวภายในประเทศที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการ สร้างสรรค์ประโยชน์ทั้งต่อสถาบันครอบครัวและต่อสังคม

โดยรวม อันจะนำไปสู่การสร้างและกระตุ้นจิตสำนึกรักษาสีงแวดล้อม รวมทั้งให้เกิดความรักและภาคภูมิใจในเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทย

(พระมหาบุญพิเชษฐ์ จันทร์เมือง: 2553: 2) การบริหารจัดการด้านแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและมรดกวัฒนธรรมควรเป็นเรื่องที่มีหลักประสมประสานกันหลายรูปแบบ รวมทั้งการบริหารทางธุรกิจ การจัดการรักษาสถานที่ซึ่งเป็นมรดก การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อุตสาหกรรมด้านขนส่ง โบราณคดี พิพิธภัณฑสถานศิลปะที่มองเห็นสัมผัสได้ และผลผลิตต่าง ๆ ทางวัฒนธรรม การจัดการท่องเที่ยวในวัดแม่กระทั้งในพระอารามหลวงยังมีข้อจำกัดอยู่มากพอสมควร ทั้งด้านกายภาพ ด้านนโยบาย ด้านการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว ในปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงศาสนา หรือ ทัวริสั่มพระทำบุญ ณ วัดสำคัญต่าง ๆ นับเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวในกลุ่มความสนใจพิเศษที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในประเทศไทย ทั้งนี้เพราะตามคติความเชื่อที่ถือว่าการได้มาสักการะสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ร่วมทำบุญ บริจาคทาน จะนำความเป็นสิริมงคลมาสู่ชีวิต และสร้างจิตใจที่ผ่องใส มาสู่ผู้ปฏิบัติตนเอง โดยจะเห็นได้ว่า "วัด" เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สะท้อนอารยธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่น อันเป็นแหล่งรวมข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ การศึกษา ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม รวมทั้งเชื่อมโยงความเป็นมาของวัฒนธรรมกับชุมชนและการตั้งถิ่นฐานของชุมชนอีกด้วย นอกจากวัดจะจัดว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทหนึ่งแล้ววัดยังเป็นสถานที่ทำบุญในโอกาสต่าง ๆ ทั้งงานทำบุญที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาโดยตรงและงานมงคลและงานอวมงคลของชาวบ้าน หรืออาจเรียกว่าวัดมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวไทยเนื่องจากวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจที่สำคัญของคนไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

(กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม: 2557: 15) วัดหรือศาสนสถานในปัจจุบันได้กลายเป็นอีกหนึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่ผู้คนต่างให้ความสนใจเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และเป็นเหตุให้วัดหรือศาสนสถานบางแห่งได้ปรับบทบาทใหม่เพิ่ม จากเดิมที่เคยจำกัดไว้สำหรับเป็นสถานที่ปฏิบัติกิจของสงฆ์และศาสนพิธีของชาวบ้าน หรือเป็นสถานที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของผู้คนในชุมชนที่แต่ละวัดนั้นตั้งอยู่ กระทั่งกลายมาเป็นสถานที่รองรับนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างถิ่น มีสาเหตุมาจากการที่วัดได้ขยายบทบาท โดยอาศัยคุณสมบัติของศาสนสถานเป็นแรงจูงใจให้เกิดการท่องเที่ยว ซึ่งการปรับแต่งบทบาทของวัดในมิติของการท่องเที่ยวการไม่สูญเสียสภาพเดิมนั้น ยังสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานในโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว เส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนาปี พ.ศ. 2557 โดยกรมการศาสนา ในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม ที่สนับสนุนให้นำทุนทางวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นมาเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยว ซึ่งบางแห่งก็เป็นมรดกของชุมชน ประกอบกับประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนา มีวัดเป็นศูนย์กลางของสังคมและคุณค่าอื่นดังกล่าว่าข้างต้น การผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและศิลปวัฒนธรรมจึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีมิติของการพัฒนาจิตใจ ควบคู่ไปพร้อมกับ

ส่งเสริมความเป็นไทย ทั้งยังเป็นการสืบสานศาสนาและศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของไทยให้เป็นสิ่งที่ดำรงอยู่คู่ประเทศชาติ

วัดเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญ เพราะมีพุทธศิลป์เป็นแหล่งจิตใจ พุทธศิลป์เป็นทัศนูปกรณ์ในการสอนธรรมะได้อย่างยอดเยี่ยม ฉะนั้นเมื่อศึกษาความหมายของพุทธศิลป์ให้ลึกซึ้ง ลงไปแล้วจะเห็นว่าเป็นเรื่องของธรรมะทั้งสิ้น จึงเห็นว่าการอนุรักษ์ไว้ซึ่งมีคุณค่าทางการดำรงพระพุทธศาสนาไว้ และเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วย และยังเป็นแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สามารถทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของชาติดีขึ้นได้ ฉะนั้นวัดจึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ทรงคุณค่า เพราะเป็นแหล่งรวมของวัฒนธรรม มีทรัพยากรทางกายภาพ ทรัพยากรทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมเพียงแต่จะถ่ายทอดออกไปได้อย่างไร ถ้าเราไปแยกส่วน ไม่ได้มองอย่างต่อเนื่องเป็นเหตุเป็นผล เราก็จะทำได้เพียงแค่วัดเพื่อถ่ายรูปสวยงาม ชาวต่างชาติจำนวนมากที่มีพื้นฐานศาสนาและวัฒนธรรมต่างก็มาเพียงแค่นั่งถ่ายรูป บางครั้งก็มาทำกริยาที่ไม่เหมาะสม คนไทยบางกลุ่มมาก็ไม่ได้สร้างเสริมปัญญา ส่วนหนึ่งอาจจะเพราะวัดไม่ได้แสดงบทบาทอย่างชัดเจนว่าจะพัฒนาสังคมทั้งที่บทบาทของวัดสามารถสนองประโยชน์ได้ทั้ง 2 ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมและด้านการนารายได้เข้ามาทำนุบำรุงวัด ทำนุบำรุงท้องถิ่น จังหวัดและประเทศโดยรวม ศาสนาเป็นรากเหง้าของการตั้งชุมชน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาวัดโดยเฉพาะวัดพะโคะ ตำบลชุมพล อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา เนื่องจากวัดพะโคะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางมาท่องเที่ยวโดยมี จำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี และเพื่อการศึกษาถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคด้านต่าง ๆ ในการจัดการการท่องเที่ยว ผู้วิจัยยังมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่เดินทางมาท่องเที่ยวในวัดพะโคะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธภายในวัด เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและตอบ สอนต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและเพื่อส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยววัดพะโคะ ให้เป็นที่รู้จักในฐานะที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดและของประเทศไทยอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพะโคะ ตำบลชุมพล อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธวัดพะโคะ ตำบลชุมพล อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา ของนักท่องเที่ยวที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพะโคะ ตำบลชุมพล อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพะโคะ ตำบลชุมพล อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลดีหลวง อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ทางพระพุทธศาสนา 2) ด้านสถานที่ 3) ด้านการสร้างแรงจูงใจ และ 4) ด้านการให้บริการ ดังแผนภูมิ ต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนการกำหนดการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ข้อตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรจากปี 2558 เป็นจำนวนประชากรในปี 2559 ซึ่งมีจำนวน 7,124 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ดังนี้

$$\text{จากสูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ	n	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	=	ขนาดของประชากร
	e	=	ความคลาดเคลื่อนของการสุ่ม

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} \quad n &= \frac{7,124}{1 + 7,124 (0.05)^2} \\ &= \frac{7,124}{18.81} \end{aligned}$$

$$= 378.73 \quad = 379$$

จึงได้กลุ่มตัวอย่างสำหรับวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 379 คน

ขั้นตอนที่ 2 จากนั้นผู้วิจัยจึงคำนวณกลุ่มตัวอย่างแยกเป็นรายเดือนได้ ประชากรเดือนละ 593 คน และได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 31 คน จึงดำเนินการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยกำหนด 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 8 คน (เฉพาะวันเสาร์-วันอาทิตย์) ใช้เทคนิควิธีการสุ่มโดยนับกลุ่มตัวอย่างคนที่ 8 ต่อจากนับกันอีก 8 คน ทำอย่างนี้ไปเรื่อยๆ จนครบ 31 คนต่อเดือน จนครบ 12 เดือน ซึ่งมีจำนวน 379 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยดำเนินการ ดังนี้

แบบสอบถามมีลักษณะปลายปิดและปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายปิดให้เลือกตอบแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพะโคะ ตำบลชุมพล อำเภอสังขละ จังหวัดสงขลา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามหลักการของ (สุริ ศิริโกการภิรมย์: 2546: 140) ลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 20 ข้อโดยแบ่งคำถามตามระดับการจัดการ ออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความรู้ทางพระพุทธศาสนา
2. ด้านสถานที่
3. ด้านการสร้างแรงจูงใจ
4. ด้านการให้บริการ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพะโคะ ตำบลชุมพล อำเภอสังขละ จังหวัดสงขลา ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ให้ตอบโดยเสรี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม ศูนย์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช เพื่อกราบเรียนพระครูปัญญูปิศาล เจ้าอาวาสวัดพะโคะ ตำบลชุมพล อำเภอสังขละ จังหวัดสงขลา

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวที่วัดพะโคะ ตำบลชุมพล อำเภอสังขละ จังหวัดสงขลา จำนวน 379 คน

3. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้อง เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้สถิติทดสอบสมมติฐานโดยใช้ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ทดสอบความแตกต่าง และค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

4. สรุปผลการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพะโคะ ตำบลชุมพล อำเภอสังขละ จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทุก ๆ ด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพะโคะ ตำบลชุมพล อำเภอสังขละ จังหวัดสงขลา ของนักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน

1) นักท่องเที่ยวที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพะโคะ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2) นักท่องเที่ยวที่มี อายุ และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพะโคะ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของ วัดพะโคะ ตำบลชุมพล อำเภอสังขละ จังหวัดสงขลา ดังนี้ ปัญหา พบว่า ด้านการให้บริการ มีความถี่สูงสุด ข้อที่ว่า ภาชนะรองรับขยะตามจุดต่าง ๆ มีน้อยเกินไป

แนวทางแก้ไขพบว่า ด้านการให้บริการ มีความถี่สูงสุด ข้อที่ว่า ควรมีการเพิ่มหรือการจัดเก็บขยะตามจุดต่าง ๆ ให้มากขึ้น

5. อภิปรายผลการวิจัย

นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพะโคะ ตำบลชุมพล อำเภอสังขละ จังหวัดสงขลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า วัดพะโคะ เป็นวัดที่มีความสำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นเวลายาวนาน เป็นที่รู้จักของประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมกันอย่างมากมาย ซึ่งทางวัดก็ได้ให้ความสำคัญในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างดีเสมอมา มีการพัฒนาวัดให้มีสิ่ง

อำนวยความสะดวกมากขึ้นทั้งในด้านสถานที่จอดรถ ห้องน้ำห้องส้วม พัฒนาเส้นทางเข้าสู่วัดให้มีความสะดวกมากขึ้น มีการจัดการเกี่ยวกับการให้ความรู้ทางพระพุทธศาสนา การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติของหลวงพ่อทวดและพุทธธรรม จึงทำให้นักท่องเที่ยวมีความรู้ และรู้จักประวัติของวัดมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระสมุห์อนุรักษ์ อีร์สโก/ช่างเมือง** (2554: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดสมุทรสาคร” ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ดลใจ มณีงาม** (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้มาเที่ยวที่มีต่อการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลงานวิจัยพบว่า ผู้มาเที่ยวมีความคิดเห็นการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาธรร สิริมงคล/มาตรา** (2556: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดหนองแขว (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดหนองแขว (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก

6. ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพะโคะ ตำบลชุมพล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) **ด้านความรู้ทางพระพุทธศาสนา** เจ้าอาวาสและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรส่งเสริมความรู้ให้พระหรือสามเณรในวัดมาเป็นมัคคุเทศก์ที่คอยแนะนำสถานที่สำคัญต่าง ๆ ภายในวัด การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพุทธศาสนา การปฏิบัติธรรมโดยการรักษาศีล การให้ทาน และเจริญวิปัสสนากรรมฐานและการประชาสัมพันธ์วัดได้ดียิ่งขึ้น

2) **ด้านสถานที่** เจ้าอาวาสและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรดูแลและรักษาความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เช่น บริเวณห้องน้ำ ลานจอดรถ และภายในวัด เพราะความสะอาดเป็นสิ่งสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวเห็นแล้วเกิดความประทับใจในความสะอาดและเพื่อสุขอนามัยที่ดี ควรเพิ่มจำนวนป้ายบอกทางเข้าสู่สถานที่ท่องเที่ยว เพื่อให้ผู้มาเที่ยวสามารถวางแผนในการท่องเที่ยว ทั้งยังทำให้ได้รับความสะดวกสบายไม่เสียเวลาในการเดินทาง ควรเพิ่มป้ายจุดบริการต่าง ๆ เช่น ป้ายบอกที่สำหรับจอดรถ ป้ายบอกทางไปห้องน้ำ ป้ายบอกร้านค้า เป็นต้น

3) **ด้านแรงจูงใจ** เจ้าอาวาสและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรมีการประสานงานกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ให้เข้ามาสนับสนุนกิจกรรม

การเรียนรู้และท่องเที่ยวของวัด โดยดำเนินการตามรูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการปฏิบัติทางพระพุทธศาสนา เช่น การฝึกอบรมสมาธิวิปัสสนาแก่นักท่องเที่ยวที่สนใจ โดยมีส่วนร่วมในฐานองค์การที่ให้การสนับสนุนทั้งความรู้ กระบวนการ และงบประมาณที่สอดคล้องกัน เช่น จัดทำเว็บไซต์เพื่อเป็นศูนย์รวมในการแสดงข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรม ควรมีการพัฒนาสื่อและช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้กว้างขวางออกไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจเพิ่มขึ้น

4) ด้านการให้บริการ เจ้าอาวาสและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรเพิ่มสถานที่จอดรถ เนื่องจากนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวมากขึ้นทุกปี ควรปรับปรุงบริการร้านค้าร้านอาหารและการจัดตั้งถังขยะไว้ตามจุดต่าง ๆ ให้มากขึ้นเพื่อให้ผู้มาเที่ยวสะดวกในการทิ้งขยะต่าง ๆ เช่น ถังขยะหรือขวดน้ำดื่มให้เป็นที่เป็นทาง และไม่สร้างความสกปรกแก่สถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ และควรเพิ่มจำนวนห้องน้ำสำหรับบริการผู้มาเที่ยวให้มากขึ้น เพื่อสร้างความสะดวกแก่ผู้มาเที่ยว เจ้าหน้าที่ควรให้ข้อมูลและแนะนำผู้มาเที่ยวเพิ่มขึ้น เพื่อสร้างความประทับใจให้แก่ผู้มาเที่ยว และความสะดวกรบายในการแนะนำข้อมูลหรือเส้นทางที่ผู้มาเที่ยวต้องการจะไปต่อ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในลักษณะต่อไปนี้

- 1) ควรมีการศึกษาในลักษณะกลุ่มตัวแปรตามเดียวกัน โดยขยายขอบข่ายของพื้นที่ในการทำวิจัยให้กว้างออกไปอีกหลายวัดที่มีโบราณสถานที่สำคัญ เพื่อให้ได้มุมมองที่หลากหลายในการบริหารจัดการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธ
- 2) ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลายๆ ฝ่าย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลุ่มลึก หลากหลายมุมมอง
- 3) ควรมีการขยายขอบข่ายกลุ่มตัวแปรที่ศึกษา โดยเพิ่มปัจจัยที่เกี่ยวข้องหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัด เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่ครอบคลุมยิ่งขึ้นในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2557). **แนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนา ปี 2557**. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม.
- ดลใจ มณีงาม. (2550). “พฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้มาเที่ยวที่มีต่อการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”. **วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

พระมหาธัชธร สิริมงคลโสมตรา. (2556). “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดหนองแขว พระอารามหลวง อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาบุญพิเชษฐ์ จันทร์เมือง. (2553). “การจัดการการท่องเที่ยวในพระอารามหลวงชั้นเอกในเกาะรัตนโกสินทร์”. **วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พระสมุห์อนุรักษ์ อีสกุโก. (2554). ช่างเมือง เรื่อง “การพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดสมุทรสาคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพุทธศักราช.